

Het belang van vakkennis

RIET NACKOM

'De voortdurende nadruk in onderwijs op generieke vaardigheden brengt de positie van vakkennis in gevaar en heeft een negatieve invloed op de onderwijskwaliteit,' betogen Erik Meester, Sarah Bergsen en Paul A. Kirschner.

GENERIEKE VAARDIGHEDEN

De wereld en de arbeidsmarkt veranderen door technologische ontwikkelingen razendsnel. Daarom wordt vaak beweerd dat de houdbaarheid van schoolse kennis en vaardigheden beperkt is en we beter inzetten op het aanleren van generieke vaardigheden (leren leren, probleemoplossend vermogen, ondernemingszin...) dan op snel verouderende kennis die toch voor iedereen toegankelijk is via het internet. Toch leert de onderwijswetenschap en de leerpsychologie ons dat generieke vaardigheden niet bestaan en dus ook niet aan te leren zijn. Vaardigheden zijn namelijk, net zoals kennis, altijd domeinspecifiek en dus niet generiek. Ze steunen altijd op een vak- of leergebied gebonden basis.

Vaardigheden als creatief of kritisch denken leer je niet door veel te oefenen en technieken aan te leren. Essentieel is de achtergrondkennis over het onderwerp. Wie meer weet over een onderwerp, kan daar beter kritische vragen over formuleren of creatief over denken. De beste leraar Nederlands, die beschikt over de beste leesstrategieën, zal een tekst over kwantummechanica niet goed begrijpen als hij daar niets van weet. Een student geschiedenis zal beter in staat zijn kritische vragen te stellen over de Tweede Wereldoorlog dan een student natuurkunde. Kortom, vaardigheden en kennis zijn onlosmakelijk verbonden met elkaar.

Bron
Meester, E., Bergsen, S., Kirschner, P. [2017].
De holle retoriek van 21st-century skills. Hoezo is kennis minder belangrijk?
In: Th&ma, 5, pagina 68-72.

PARATE KENNIS

Dat parate kennis minder belangrijk wordt omdat we alles onmiddellijk kunnen opzoeken, is een fundamentele denkfout, zeggen de auteurs. Beschikken over kennis, bijvoorbeeld via internet, mag niet verward worden met het bezitten van kennis. Het bezitten van kennis wordt net belangrijker om de grote hoeveelheid aan informatie te kunnen beoordelen. Zonder kennis is dat niet mogelijk. Doordat we in staat zijn een enorme hoeveelheid kennis gestructureerd op te slaan in ons langetermijngeheugen, kunnen we op een bepaald niveau functioneren en kunnen we de wereld om ons heen begrijpen.

Kennisoverdracht is daarom een essentiële taak van onderwijs. Het geeft jonge mensen de kans een uitgebreide kennisbasis op te bouwen. Een creatieve oplossing komt niet uit het niets, maar put net uit die brede kennis, uit het langetermijngeheugen. Hoe meer kennis je over een onderwerp of domein hebt, hoe complexer de taken zijn die je aan kunt. Wie over veel kennis beschikt, kan daar gemakkelijk nieuwe informatie mee verbinden of bestaande informatie veranderen. Hoe meer kennis je hebt, hoe meer je dus kan bijleren.

KWALITEIT VAN DE DOCENT

De kwaliteit van de docent is de bepalendste factor voor onderwijskwaliteit, zo lijkt uit onderzoek. De onderwijswetenschap toont aan dat effectieve leraren een sterk ontwikkeld didactisch repertoire hebben, dat steunt op diepe conceptuele kennis over het vakgebied. Het is daarom zinvoller om sterk in te zetten op onze docenten zodat ze beter leren lesgeven in plaats van hen te reduceren tot begeleider of coach van leerprocessen.

Scholen met goede lesprogramma's en effectieve docenten zijn hard nodig, stellen de auteurs. Onderwijs heeft de bijzondere rol om de geaccumuleerde kennis van de mensheid zo goed mogelijk over te dragen. De auteurs beseffen dat dit niet erg hip of progressief klinkt, maar onderwijs zal niet verbeteren door het telkens anders te doen, wel door het beter te doen.

